

li.remissvar@regeringskansliet.se

hans.nilsagard@regeringskansliet.se

Till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Remiss från Naturturismföretagen på SOU 2024:9

Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk Diarienummer LI2024/02430

Naturturismföretagen vill tacka för möjligheten att få reflektera över utredningen, SOU 2024:91 och det vägval som Sverige står inför gällande den skog som ska förvaltas för kommande generationer. Vi representerar människor som lever av, för och med skogen på svenska landsbygden. Vi har blivit ombedda att skriva detta yttrande av våra medlemmar som berörs i högsta grad av detta vägval. Skogen och hanteringen av den påverkar mycket mer/många fler än den som står som formell ägare av den mark som skogen står på.

Vi är medvetna om att betänkandet är en delrapport. Men eftersom delbetänkandet ändå berör helheten, kommenterar vi också ur ett större perspektiv.

Vi representerar människor som har skogen som affärsidé men många av oss ser skogen som mer än en resurs som kan nyttjas utifrån olika perspektiv. Många av oss har känt oss vilse i dagens ofta snäva syn på skogens värde och dess skogsbruk. Det marknadsmässigt ekonomiska och antropocentriska synsättet har skavt och det fysiska resultatet av skogsbruket har förskräckt. Många är vi som längtar efter ett annat perspektiv och ett annat förhållningssätt samt i förlängningen en annan skog.

Som entreprenörer inom besöksnäringen så har vi givetvis längtat efter ett synbart annat skogsbruk. Vi är företagare som har ett stort behov av besöksvänliga skogar men vi är också människor som behöver andra människor för att kunna leva i hållbara samhällen. En skog som är attraktiv att besöka för både människor och andra arter är också attraktiv att bo i. Vi behöver gäster som är potentiella grannar och tilltalande landskap mer än bara attraktiva destinationer.

Vi ser och känner behovet av mer resilienta skogar och mer resilienta samhällen på landsbygden. Vi som arbetar med naturturism är i de flesta fall mångbrukare. Besöksnäring är en av flera andra källor till inkomst. Men den är viktig. En skog som brukas men som ändå får vara skog är komplex och adaptiv precis som vi människor som lever med den. Vår bedömning är att den brukade skogen i Sverige är på väg åt helt annat håll. Vi behöver förslag som är realistiska och kloka på många sätt. Förslagen behöver inte bara gynna oss som bor och verkar i/vid Sveriges alla skogar utan också biologisk mångfald, kolinbindning samt relationerna oss emellan, både som människor och som art bland många andra.

Synpunkter på betänkandets allmänna delar

Rubriken **"En robust skogspolitik som ser skogen som en resurs"** visar direkt på det snäva perspektiv på skog och natur som vi vill problematisera. Men rubriken är ändå satt och för oss att förhålla oss till. Även om redan rubriken skaver så är skogen likväl en ekonomisk tillgång. Och även om den är mycket mer än det, så är den en resurs som kan ge många olika sorters nya jobb och inkomster för ägaren,

landsbygden och landet. Den skulle kunna ge verklig tillväxt, ökade inkomster, lönsamhet på landsbygden och därmed indirekt mer skatt till det offentliga.

Tyvärr förminskar utredaren skogen inte bara till en ekonomisk resurs utan ser den också ur ett väldigt smalt perspektiv och betänkandet handlar i stort sett om konventionell volymbaserad virkesproduktion. På sidan 391 i betänkandet menar utredaren exempelvis att löpande avverkningsinkomster är **”ett helt nödvändigt komplement till annan näringsverksamhet, till exempel jordbruk och turism och restaurang eller andra tjänster”**. Men det finns ingen forskning som styrker detta. Tvärtom verkar inkomsterna från avverkning i vissa fall vara marginella eller underordnade andra aspekter av skogsägandet.

Det är riktigt som utredaren skriver att den absoluta majoriteten av landets 300 000 privata skogsägare har andra inkomster utöver vad man får avverkningar. Enligt SOU 2020:50 **”Enklare skatteregler för enskilda näringsidkare”** redovisar 80 % av landets skogsägare överhuvudtaget ingen vinst ett normalår. I en annan intressant studie som LRF har publicerat kallad **”De gröna näringarnas affärer på gårdsnivå”** visades att ”övriga verksamheter på gårdsnivå” ger lika mycket inkomster som traditionellt skogsbruk, men 3 gånger fler arbetstillfällen.

Swedbank årliga enkät **”Skogsbarometern”** visar att det bara är 12 % av skogsägarna, äger sin skog för dessa löpande inkomster från avverkningar. 88 procent av skogsägarna har andra och viktigare mål för sitt ägande än löpande inkomster.

Professor Per Angelstam visar i en intressant SLU rapport (**Rapport-skog Nr 3 2022**), att i stort sett ingen privat skogsägare har virkesinkomster som betalar en rimlig avkastning motsvarande bankräntan av fastighetsvärdet. Angelstam menar att den som är intresserad av ekonomin på sin skogsfastighet istället bör fokusera på att utveckla fastighetsvärdet av egendomen.

”Skogen som resurs” är sålunda en mycket större fråga för landets 300 000 skogsägare än enbart virkesförsäljning. Detta bör starkt beaktas i det kommande slutbetänkandet. Och med risk för upprepning – skogen påverkar mycket mer och många fler än den som äger marken den står på.

Om vi vidare läser i betänkandet så hittar vi under punkten 3.4.3 (sid 102) en alltför kort beskrivning av det så kallade sektorsansvaret.

Sektorsansvaret finns beskrivet i **Propositionen 1992/93:226** som blev ”Dagens skogspolitik”. Här tydliggörs skogsägarens kunskapskrav men också att skogsägare ska ta betydande kostnader för naturhänsyn utan ersättningen. Detta motiveras i förarbetena med att den så kallade skogsvårdsavgiften avskaffades samtidigt. Avgiften var årligen 0,8 % av det skogliga taxeringsvärdet.

Vid avskaffandet avvecklades en del bidrag medan andra bidrag har tillkommit genom åren. Om dagens skogar har ett taxeringsvärde på 1000 miljarder kronor så motsvarar denna förändring en ”besparing” för skogsnäringen på årligen 8 miljarder kronor.

Under punkten 14.2.3 sid 390 förs ett märkligt resonemang om att bildande av områdesskydd på en fastighet innebär **”att fastigheten i allmänhet förlorar hela eller delar av sitt värde som kreditsäkerhet om inga framtida intäktsströmmar kan påräknas från fastigheten. Därmed blir det svårare för markägaren att ta upp lån och att driva en parallell näringsrörelse vidare”**.

Resonemanget bygger på att skogen alternativt får avverkas, vilket sällan är fallet på grund av lagar eller certifieringsregler.

Det är tvärtom så banker ser till kassaflödet och då föredrar kreditgivaren en engångsansättning om 125 % av marknadsvärdet - pengar som kan användas för antingen amortering eller investering i t ex

ny skog som får brukas. Det stora bekymret för banker och skogsägaren själv är den långa väntetiden för utbetalningen av ersättningen.

När det formella skyddet väl är på plats gynnar det olika former av lokal besöksverksamhet vilket i sig kan generera kassaflöden. Här är också viktigt att notera att majoriteten av skogsägarnas själva är positiva till bildande av formellt skydd.

Ur bankers synpunkt är det sammanfattningsvis ofta positivt med formellt skydd av skogar som ändå inte får avverkas, eftersom engångsersättningen kan användas för t ex amortering eller alternativt markinköp. Vi som är entreprenörer i en besöksnäring där skog som får vara skog är vår största tillgång, det är hela vår affärsidé, tycker resonemanget är helt bakvänt. Besöksnäringen genererar ett mycket betydande tillskott till Sveriges ekonomi och vi är helt beroende av ett annat synsätt.

* * *

Vi har i vår organisation inte tillgång till en juridisk kompetens som kan formulera och granska delbetänkandet ur ett lagligt perspektiv. Men vi vill framföra att det är av yttersta vikt att vi skyddar skog med de största naturvärdena och då måste man veta var de finns. Vi önskar oss en statlig inventering av all skogsmark. Genom att peka ut var de högsta naturvärdena finns kan man förenkla avverkningsanmälningarna. Men innan detta är gjort kan man inte förkorta ansökningstiden eller ta bort samrådsförfarandet. Det måste finnas rättssäkra system där man kan överklaga avverkningsbeslut. Att det felaktigt avverkas skogar med omistliga naturvärden har vi tyvärr sett alltför många tråkiga bevis på. Naturligtvis måste juridiken vara i linje med EU-lagstiftning.

Det kan också noteras att Skogsvårdslagen skyddar i princip olika former av stigar, spår och leder från skador. Detta framgår bland annat av SVL allmänna råd 7:27-28. Lagstiftarna har ansett att stigar, spår och leder är så viktiga att de skyddas på detta sätt. Alltså borde skydd och hänsyn till stigar, spår och leder beskrivas i avverkningsanmälan.

Rimligen ingår det i sektorsansvaret att inte stänga av stigar, spår och leder, vilket tyvärr sker emellanåt. Någon form av servitutsförförande för viktiga vandrings-, cykel- och ridleder bör därför utredas vidare. För oss är detta av mycket stor betydelse.

Naturturismföretagen genom skogstalesperson Jessica Sannö.

jessica@osjonas.se 070-499 03 88